

POROČILA – OCENE

NACIONALNI MESEC SKUPNEGA BRANJA 2019

Že leta 2018 smo k projektu Nacionalni mesec skupnega branja povabili številne ustanove in posameznike, ki v Sloveniji ter v zamejskem in zdromskem prostoru skrbijo za spodbujanje branja in bralne kulture. Ker so bili rezultati NMSB in Beremo skupaj po oceni pobudnikov in udeležencev prvo leto zelo dobri, smo se odločili za ponovno izvedbo, z mislijo, da bi NMSB postal vsakoletna nacionalna akcija promocije branja.

Dolgoročni cilj nacionalne mreže je dvig bralne kulture in bralne pismenosti vseh prebivalcev v Sloveniji in širšem slovenskem kulturnem prostoru.

Ukrepji za doseganje cilja:

- informiranje vseh prebivalcev Slovenije o pomenu in uporabni vrednosti branja, razvoja bralne kulture in bralne pismenosti za posameznika in za družbo kot celoto,
- spodbujanje branja in dvig bralne kulture vseh prebivalcev v Sloveniji, zamejskem in zdromskem/izseljen-skem prostoru,
- spodbujanje skupnega branja v družini, v vrtcih in šolah, v kulturnih ustanovah, večgeneracijskih in medgeneracijskih centrih, v okviru dejavnosti, ki jih vodijo društva zveze prijateljev mladine, v športnih klubih, bolnišnicah, podjetjih ipd., intenzivno opozarjanje na pomen delovanja

- šolskih knjižnic in dostopnosti bralnih gradiv v celotni vertikali VIZ,
- predstavljane splošnih knjižnic kot kulturno-izobraževalnih centrov, kjer se odvijajo različne brezplačne dejavnosti za otroke in mladino, družine in odrasle,
- opozarjanje na pomen trdne mreže slovenskih založb in knjigarn, ki ima v majhnem jezikovnem prostoru poseben pomen, spodbujanje k nakupu in izmenjavi (oz. darovanju) knjig; raziskave kažejo, da bogato domače kulturno okolje (še posebej število knjig) prispeva k dvigu bralne kulture in bralne pismenosti (enako velja za knjižnice v vrtcih in šolah),
- omogočanje večje dostopnosti bralnega gradiva (npr. vzpostavitev bralnih kotičkov v različnih prostorih, kjer se zbirajo otroci in mladi, pa tudi starejši: učilnice, igralnice, čakalnice ...) – dostopnost bralnega gradiva spodbuja k branju,
- vključevanje različnih ciljnih skupin v gibanja, programe, projekte, ki že delujejo na področju bralne kulture (Bralna značka, bralni klubi ...), ki jih izvajajo kulturne in izobraževalne ustanove po vsej Sloveniji,
- ozaveščanje o tem, da je branje večšina, ki jo moramo razvijati z vsakodnevno uporabo, da postanemo in ostanemo dobri bralci, ter da je za posameznika pomembno tako branje za zabavo kot branje za znanje,
- vključevanje ranljivih skupin, ki potrebujejo prilagojene načine branja (lahko branje).

Pobudo so kot partnerji in sofinancerji podprli Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija RS za knjigo, Andragoški center Slovenije, Slovenska nacionalna komisija za UNESCO in Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov. K sodelovanju in podpori pa so pristopile tudi nekatere občine, podjetja, zavodi, uradi in agencije, vzgojno-izobraževalni in visokošolski zavodi, kulturne ustanove, splošne knjižnice, založbe, knjigarne, nevladne ustanove z različnih področij, ki v središče svojega delovanja postavljajo otroke, mladino, starejše in družine ter strokovne delavce.

Pomen spodbujanja skupnega branja v celotnem slovenskem kulturnem prostoru je prepoznal tudi predsednik države Borut Pahor, ki je letos že drugič postal častni pokrovitelj projekta. 27. avgusta je v Mestni knjižnici Kranj slovesno izročil listino o častnem pokroviteljstvu nad

Marko Kravos, Borut Pahor
in Savina Zwitter

Nacionalnim mesecem skupnega branja 2019 predstavnikom pobudnikov in organizatorjev projekta. V imenu ustanov pobudnic sta jo prevzela Marko Kravos, predsednik Društva Bralna značka Slovenija – ZPMS, in Savina Zwitter, predsednica Bralnega društva Slovenije.

Listino o častnem pokroviteljstvu so prejeli naslednji pobudniki: Bralno društvo Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev, Mariborska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj, Mestna knjižnica Ljubljana, Slovenska sekcija IBBY, Združenje slovenskih splošnih knjižnic in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Drugi Nacionalni mesec skupnega branja – NMSB 2019 se je s 13. oktobrom uradno zaključil. V dobrem mesecu dni je bilo po vsej Sloveniji organiziranih 730 dogodkov (lani 569), pripravilo jih je 234 (lani 177) izvajalcev, ki so na najrazličnejše načine spodbujali otroke in mladino, družine ter odrasle k (skupnemu) branju in druženju ob knjigi; predstavnike stroke pa k razmisleku o tem, na kakšne načine sistemsko izboljšati bralno pismenost in bralno kulturo pri najrazličnejših ciljnih skupinah.

Tudi v letošnjem letu se je NMSB nadaljeval v okviru nacionalne komunikacijske akcije **Beremo skupaj**, ki je trajala vse do konca leta 2019. Dogodkovnik na spletni strani <https://nmsb.pismen.si> pa je po novem odprt ves čas, zato vabimo organizatorje in obiskovalce k vpisu in obisku. Do 12. decembra je bilo vpisanih že 859 dogodkov!

Z drugim Nacionalnim mesecem skupnega branja se je Slovenija pridružila evropski kampanji EURead

Ob mednarodnem dnevu pismenosti in hkrati uradnem začetku drugega Nacionalnega meseca skupnega branja smo

organizatorji in pobudniki projekta 9. septembra 2019 v Klubu Cankarjevega doma pripravili novinarsko konferenco, na kateri so sodelovali dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport, dr. Tanja Kerševan Smokvina, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo, in Renata Zamida, direktorica Javne agencije za knjigo.

Na novinarski konferenci, ki je potekala med nacionalnim strokovnim posvetom Bralnega društva Slovenije, so podpisali skupno izjavo, s katero se Slovenija zavezuje, da bo skrbela za načrten razvoj bralne pismenosti in bralne kulture. Hkrati pa smo se z vpisom v veliko knjigo EURead tudi Slovenci pridružili široko zasnovani evropski kampanji Evropa bere. Knjigo je Sloveniji predal Daan Beeke, predstavnik nizozemske organizacije *Stichting lezen* in konzorcija EURead. V imenu pobudnikov Nacionalnega meseca skupnega branja sta se v knjigo vpisala tudi Marko Kravos, predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS in mag. Savina Zwitter, predsednica Bralnega društva Slovenije.

Evropa bere oz. EUReads je evropska kampanja, ki povezuje bralne aktivnosti po vsej Evropi z namenom, da bi dvignili zavest o pomembnosti izobraževanja in pismenosti v zgodnjem otroštvu. V okviru NMSB 2019 smo pripravili tudi prevod in sinhronizacijo kratkega animiranega filma EURead in ga vključili kot promocijo branja in ozaveščanja o pomenu bralne pismenosti in bralne kulture: <https://youtu.be/oBT6GFdj0y8>.

Vizualna podoba akcije

Za letošnjo vizualno podobo akcije Beremo skupaj je poskrbela ilustratorica Tanja Komadina.

Letos smo poleg plakatov za promocijo projekta pripravili tudi **razglednice z ilustracijami**, s pomočjo katerih si bomo lahko priporočali knjige. V komplet razglednic smo vključili ilustracije lanskih ambasadorjev (8) ter različne izpeljave letošnjih plakatov (10).

Natisnili smo 8.000 plakatov in 100.000 razglednic (5.555 kompletov).

Dean Beeke, Savina Zwitter, Marko Kravos

Ilustracije Tanje Komadina za razglednice NMSB '19

4000 plakatov in 50.000 razglednic so brezplačno prejeli vsi vzgojno-izobraževalni zavodi (vključno s podružnicami, enotami); tudi šole in vrtci v slovenskem zamejskem in zdonskem prostoru, vse splošne knjižnice (vključno z enotami), občine, zdravstveni domovi, CSD-ji, VDC-ji, domovi za starejše občane, društva in zveze prijateljev mladine, večgeneracijski centri ter vsi partnerji, pobudniki in podporniki.

4000 preostalih plakatov (ti so bili namenoma natisnjeni brez datumov NMSB19) smo razdelili med širšo (odraslo) publiko (različna strokovna usposabljanja, 35. Slovenski knjižni sejem ipd.), mogoče pa jih je tudi kupiti.

Na podlagi likovne podobe so bile pripravljene tudi spletne rešitve, ki podpirajo naša skupna prizadevanja in so dostopne na spletni strani: to so manjši plakati, zgibanke in plakati po meri, gif-i, na katere lahko uporabniki vnesejo poljubno besedilo, uporabniki pa so si lahko naložili tudi pasice za FB, Instagram in druga socialna omrežja:

<https://nmsb.pismen.si/gradiva/>.

Na spletni strani NMSB smo letos dodali posebno pasico, na kateri se z logotipi in povezavami predstavljajo slovenske založbe, vzpostavljen pa je bil tudi facebook profil Beremo skupaj.

Pojavljanja v javnosti

Ponovno smo izvedli ulično plakatiranje po vsej Sloveniji, in sicer na plakatnih mestih TAM-TAM-a ter Europlakata. Mestno plakatiranje je odprlo prostor tudi za publiko, do katere običajno težje dostopamo (splošna javnost).

LPP in Mediabus sta omogočila poslikavo dveh mestnih avtobusov, oglaševanje na zaslonih LPP avtobusov, plakatiranje in knjige na avtobusih.

Plakatiranje je bilo izvedeno po vseh knjigarnah Mladinske knjige Trgovina

ter nekaterih poslovalnicah Pošte Slovenije.

Akcijo je spremljala velika podpora medijev, ki so promovirali tako Beremo skupaj z NMSB kot tudi samo celostno podobo. Kot podporniki so se odzvali različni mediji, ki so objavljali prispevke o akciji Beremo skupaj in Nacionalnem mesecu skupnega branja 2019 (*PIL, Cicido, Ciciban, Bukla, Delo, RTV Slovenija, revija Otrok in knjiga, Večer, Zarja/Jana, Knjigopis, STA* ...). Sponzor akcije HOFER je septembra v svojih poslovalnicah akcijo podprl s prodajo kakovostnih knjig (izbor 26 naslovov, založba Mladinska knjiga) in s plakatiranjem pred svojimi poslovalnicami. Ena od ilustracij akcije je bila tudi osnova za oglas, objavljen v Hoferjevem akcijskem letaku, ki ga distribuirajo po skoraj vseh gospodinjstvih v Sloveniji.

Akcija je bila predstavljena na Kulturnem bazarju 2019, na nacionalnem posvetu Katerega spola so knjižni molji (v okviru katerega je bila izpeljana tudi novinarska konferenca), na Strokovni sredi MKL, treh posvetih ravnateljic in ravnateljev (vrtec, OŠ, SŠ) v Portorožu – v gradivu, seminarju na Očesu besede v Murski Soboti Branje in otroci s posebnimi potrebami, Knjižnih čajankah (izobraževanja za mentorje) Bralne značke ...

Prispevek o Beremo skupaj je bil objavljen v ILA Newsletter, akcija je bila predstavljena na seminarju FELE (Federation of European Literacy Associations) 18. januarja 2019 v Hamburgu, ter na 18. Nordijski in 1. Evropski konferenci o branju v Kopenhagnu (The development of a Slovenian national network for literacy and reading culture, Petra Potočnik).

Letošnja akcija NMSB19 bo januarja (16.–21. januar 2020) predstavljena na 4th Baltic Sea Conference on Literacy. Searching for a Common Language v Talinu, Estoniji. Prispevek z naslovom *Development of Slovenian National Network for Literacy and Reading Culture; Chapter Two* bom predstavila kot nacionalna koordinatorka Nacionalnega meseca skupnega branja.

Petra Potočnik, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, nacionalna koordinatorka Nacionalnega meseca skupnega branja

PREDSTAVITEV SLOVENSКИH AVTORJEV V VALENCIJI

V času med 25. oktobrom in 3. novembrom 2019 je založba Malinc v sodelovanju s svojim španskim distributerjem organizirala odmeven obisk Valencije, kjer sta se predstavila Jana Bauer in Peter Svetina. Na obisku sta sodelovala še njuna prevajalka v španščino Barbara Pregelj in urednik Aleš Cigale.

Obisk je potekal v okviru projekta Prodor slovenskih avtorjev v Španijo in Latinsko Ameriko, ki ga je založba izvajala v letih 2018 in 2019, sofinancirala pa ga je Javna agencija za knjigo, ter v okviru projekta Glavne smeri evropske literature, ki ga založba izvaja v letšnjem in naslednjem letu in s katerim

želi sistematično povečevati prisotnost slovenske literature in ustvarjalcev med špansko govorečimi bralci.

V času obiska je založba slovenske avtorje predstavljala na festivalu knjige Sindokma, ki je potekal med 24. in 27. oktobrom 2019, v času med 30. oktobrom in 3. novembrom 2019 pa še na knjižnem sejmu Plaça de llibre, sejmu knjig, ki so izšle v katalonščini (v Valenciji imenovani *valencià*).

Festival knjige Sindokma, ki so ga že četrtri organizirali revija *Makma*, kulturni center Univerze v Valenciji *La Nau* in urad avtonomne vlade za izobraževanje v pokrajini Valencija, je v zgodovinski stavbi Univerze v Valenciji zbral 45 razstavljalcev iz različnih španskih mest in pokrajin ter Italije in Slovenije. Festival posebno pozornost posveča umetniški knjigi, ilustraciji, umetnosti, obiskovalci so si lahko ogledali tudi umetniško razstavo prepovedanih, utišanih knjig, s katero so različni španski umetniki skušali opozoriti na stalno in vsakokratno ranljivost knjig, ki so bodisi cenzurirane, prepovedane, bodisi tako ali drugače poškodovane, celo zažgane.

Med razstavljalci je bila tudi založba Malinc, ki je na svoji stojnici predstavljala prevode Petra Svetine in Jane Bauer v španščino, pa tudi prevode drugih slovenskih pisateljic in pisateljev, zbranih v brošuri *Paisajes de la literatura eslovena actual*. V soboto, 26. oktobra, je na festivalu potekal tudi pogovor o *Pomenu slovenske mladinske književnosti za slovenski knjižni trg (La importancia de la LIJ en el mercado librero esloveno)*, ki sta ga imeli Jana Bauer in Barbara Pregelj, v sklopu festivala je potekala še pripovedovalska delavnica s *Čudežnim prstanom* (malo pa tudi *Groznovilco v Hudi hosti*), ki jo je pripravila in izvedla Barbara Pregelj.

Sledile so predstavitve v španščino prevedenih knjig Petra Svetine in Jane Bauer v knjigarnah: pravljíčne ure